

Politiskt dugnalloysi tveitt ung og gomul út í arbeiðsloysi!

Í ramasta álvara ætla teir nú at pilka við lønina. Skera í lønini? Teir skulu bara vága sær segði Óssur Winthereig í 1. mairøðu síni á Vaglinum í Havn herfyri. Hann segði:

Teir sigrar, sum fakfelagsrørslan hevur vunnið seinastu árin, eru nú í álvarsum vanda!

* Vit mistu dyrtíðarviðbótina við lóg.

* Landskassin skulkaði sær undan at gjalda til arbeiðsloysistryggingina við lóg.

* Friar samráðingar á arbeiðsmarknaðinum eru rárar hendingar, teir plaga at steðga teimum við lóg.

* Fyrst og fremst politiskt dugnalloysi hevur tveitt bæði ung og gomul út í arbeiðsloysi.

Tað er lætt at vera fakfelag í góðum tíðum. Tað er nú vit mugu vísa, at fakfeløgini skulu verja tað, sum vit og tey, sum vóru undan okkum, hava vunnið.

Fakfeløgini hava so sanniliga víst varsemi í lønarkrøvum. Í fjør góðtøku vit 95 kr. um manaðan í lønarkræking. Í juni mánað, skulu gera okkara mótstøðu, og vit vænta okkum stuðul. Slíka vanvirðing fyri tí arbeiði, sum ger at nakar tímar at búgva í Føroyum, óni eg ikki at vit góðtaka.

— — —

Ein arbeiðsgevari helt fyri í fimmaranum í útvarpinum ein dagin, at betur var at alt var privat, tí tey privatu máttu taka fylgjurnar, um tað gekk illa hjá eini fyrirkøkt, tí vildi tað privata altíð tilgala seg umstøðunum.

Hverjar fylgjur tekur tað privata? Tey keypa sínar egnu fyrirkøkt, síni egnu skip og síni egnu virki aftur, tá tey fara á húsagang — ella kanska sleppa tey á ting ella verða sett út í landsstýrið.

Nei, tey sum merkja fylgjurnar eru tey, sum arbeiða á virkjum og sigla við skipunum, og á almennu stovnunum. Handverkarar og smáu handlarar — tey merkja avleiðingarnar. Tey merkja oyðslíð. Teir stóru fiskarar taka onga risiko, landið stendur altíð við endan.

Vit, sum gjalda skatt, hava gildið meira enn eina milliard til ørvitisprojekt, sum ábyrgdarleysir politikarar í heimildarløysi saman við summum privatum hava staðið fyri.

So skjótt styrkin hjá fakfeløgnum loyvir rimlig og rættvis lønarkrøv, gloyma politikararnir — eisini teir, sum skira seg arbeiðaraflokkar — gloyma teir demokratiska rættin til friar samráðingar á arbeiðsmarknaðinum. So kemur lögtingið uppi og kroystir eina lóg um høvdið á okkum.

Sanniliga er talan um hómsemi. Sáttmálarnir við teir privatu eru longdir, hóast pristalið er hækkað seinasta árið. Feløgini, sum hava sáttmála við tað almenna, fara til samráðingar nú áðrenn 1. juni. Hesaferð verður ein álvarsum roynd gjørd at gera eina felags samráðingarnevnd — alt í eini roynd at verja tað, sum er vunnið.

Í ramasta álvara ætla teir nú at pilka við lønina. Skera í lønini? Teir skulu bara vága sær. Vit, sum fyrst standa fyrri skotum í juni mánað, skulu gera okkara mótstøðu, og vit vænta okkum stuðul. Slíka vanvirðing fyri tí arbeiði, sum ger at nakar tímar at búgva í Føroyum, óni eg ikki at vit góðtaka.

— — —

Ein arbeiðsgevari helt fyri í fimmaranum í útvarpinum ein dagin, at betur var at alt var privat, tí tey privatu máttu taka fylgjurnar, um tað gekk illa hjá eini fyrirkøkt, tí vildi tað privata altíð tilgala seg umstøðunum.

Hverjar fylgjur tekur tað privata? Tey keypa sínar egnu fyrirkøkt, síni egnu skip og síni egnu virki aftur, tá tey fara á húsagang — ella kanska sleppa tey á ting ella verða sett út í landsstýrið.

Nei, tey sum merkja fylgjurnar eru tey, sum arbeiða á virkjum og sigla við skipunum, og á almennu stovnunum. Handverkarar og smáu handlarar — tey merkja avleiðingarnar. Tey merkja oyðslíð. Teir stóru fiskarar taka onga risiko, landið stendur altíð við endan.

Vit, sum gjalda skatt, hava gildið meira enn eina milliard til ørvitisprojekt, sum ábyrgdarleysir politikarar í heimildarløysi saman við summum privatum hava staðið fyri.

Sjálvandi kostar hetta krónur og oyru. Men tað eru ikki konurnar í kantini í Hoydelum, arbeiðsfólkið á Polarfrost ella vaskikonurnar umborð á Dúgvuni, sum hava dúvað upp á landskassan — tað eru heldur ikki vit alment løntu, sum galið er við — ikki ein gang pedagogunum.

Vit vita væl, hvør er farin við meginpartinum av lagkøkuni. Tí lagkøku, sum Pauli Ellefsen á sinni skar sundur frá hesum røðarapalli.

Verða lønirnar settar niður við lóg, sleppa spekulantarir, ráðgevararnir og tey, sum sita fjálgt og taka størstu bitarnar til sín sjálvs, aftur undan. Hvør fer at krevja, at teir, sum stýra teimum planløgdu tvingilsælunum, fara niður í løn. Verður tað ikki stuttligt at siggja reiðararnar og stjórnarnar í tinginum atkvøða fyri at seta lønirnar hjá okkum niður — vónandi gloyma teir ikki sínar egnu.

— — —

Ein felagssigur liggur enn á láni. Arbeiðsloysið veksur dag um dag. Stríðið móti arbeiðsloysinum byrjar ikki við at seta fólk niður í løn. Lønarvæktsturin hevur ongantíð verið so litil, sum seinasta ár, pristalið er hækkað, men útløysti onga dyrtíðarviðbót, eitt hálvt prosent er tikið til eftirlønargrunn, 2 prosent verða tikið til arbeiðsloysistrygging, vit hava gildið til tvungna uppsparing, men hvar eru nýggju arbeiðsplássini? Arbeiðsloysið veksur í hverjum. Trúgva vit uppá, at lønarviðurskurður fer at hjálpa, nei, tverturimóti fer tað at raka enn harðari. Marginið er ikki vorðið billigari, bankarnir skulu hava tað sama, oljuprisurin lækkar ikki.

Vit tosa um familjur, menn, kvinnur, ung og børn. Vit kunnu ikki eta eitt forkølað yvirskot á gjaldsavianum.

Ferð eftir ferð er ávíst at lønarútreiðslurnar í Føroyum eru ikki hægri enn í londunum, vit kappast við. Ein skilabetri leið at vinna á arbeiðsloysin-

Óssur Winthereig: - Øll fakfeløg hava fakligar sigrar at verja. Teir skulu vit hjálpa hvørjum øðrum at verja.

um, er við at arbeiða fiskin, sum kemur upp á land. Ikki senda hann óvirkandi beinleiðis av landinum. Tað hevði ongantíð hent, um arbeiðsfólk sjálvi vóru við at stýra virkini og skipini. Fyrlitaleys stýring av fiskivinnuni hevur oyst trolarar inn á landgrunnin at fiska alt frá summarseiði til smáseið. Vit tosa framvegis um livandi menniskju, sum búgva her — ikki um kold tonsatol.

Tann spjaðing, sum hetta landsstýrið setti í fakrøsluna — millum fastlont og tímalont — tá arbeiðsloysistryggingin var skundað gjøgnum tingið, visir muruna í arbeiðaraflokkinum. Ikki eitt einasta orð var broytt eftir okkara ynskjum — ódemokratiskt so tað forslær.

Kammerátar, vinir. Vit eru øll — fastlont, tímalont og fiski- og útróðarmenn — mitt í einum fakligum stríði. Øll fakfeløgini hava fakligar sigrar at verja, hvørt á sínum øki. Teir skulu vit hjálpa hvørjum øðrum at verja. Hetta er eitt fakligt stríð móti ágangi — enná frá tí flokki, sum sigur seg verja okkara áhugamál. Tað sær ikki út til at onnur enn vit sjálvi kunnu verja okkara sigrar, so lat okkum gera tað!

Pól farbróður til áminningar

Júst sum vit komu inn í mai mánað, fekk eg deyðsboðini av pápabeiggja mínum, Pól Johs. Dahl úr Funningi. Hann andaðist tann 2. mai, 75 ára gamal, aftan á langa sjúkraglegu.

Hóast hetta hevði verið væntað leingi, so er tað hugstoytt at fáa slík boð, ein syrgir, hóast ein veit, at hetta var best fyri hann, tí drúgv og svár var sjúkraglegan. Men so er tað, at minnini koma fram! Til dagligt geva vit okkum kanska ikki far um tey mongu minni, vit eiga, men í slíkum førum eru tey góð at leita sær fram í ljósmála.

Sum barn og hálvvaksin var eitt tað besta, eg og vit øll í húsinum vistu, tá ið Pól pápabeiggi kom at vitja. Ofta var tað til og frá skipi, tí á sjónum hevur hann livað tað mesta av ævi síni. Hetta var ikki sum at fáa vanligar gestir, og ikki kom hann við vanligum tinganesti til okara, men køkurin, har vit øll sessaðust uttan um hann, gjørdist ein sjónleikarpallur, ein talarastólur, ein dansistova, eitt skipsdekk, og skiftivís lurtaðu vit hugtíkin ella flentu í skellilátri, tí avbera væl dugdi hann at siga frá og gera burturúr.

Litillátin maður var Pól farbróður, stilliliga ferdi hann seg fram, men gløgt var eygað, og stór var tann mentanarbarlast, hann bar við sær og oysti av, sangir, sjómansrimur, sálmar og ikki minst kvæði dugdi hann uttanat í hópatali, og gott hevði hann málið.

Eg minnst eitt kvæðið við nátturðaborðið heima hjá okkum í Klaksvík, nú skuldu vit vita, hvussu skjótt vit lærdu eitt kvæðarøndi uttanat, segði Pól ... «Landnyrdingur við kavaroki, myrk mundi náttin vera, mýsingur í Djúpunum kann sjóvarillsku gera». Soleiðis var Pól.

Barngóður sum fáur, altíð hugsaði hann um børnini, ja, eg haldi, eg kann siga, at børn í Funningi høvdu eina góða verju í Póli, altíð hevði hann eygað við teimum, antin tey spældu í ánni, í fjøruni ella á bønnum.

Tey seinastu árin vóru ring við hann. Sjúkan setti síni spor, og ferðin inn og út av hospitalinum møddi hann, men sterkur var viljin, og heim aftur til Funnings kom hann enn eina ferð, so at hann kundi sleppa at leggja eyguni saman í heimbygdini; fyri hetta hava tit, Óluva og Jóanes æruna og stóra tækk uppiborna.

Eg spurdi einaferð Pól farbróður, hvat ið var tað besta, hann visti. «At standa eina ódnarnátt á brúnni, meðan tað er passaliga ringt at stýra, tá føli eg meg væl til passar», svaraði hann.

Nú liggur skútan still við tær himmalsku strendurnar, árarnar eru lagdar inn, og øll segl eru strikað. Lívið var ein langur róður í góðum og ringum líkindum og við andróðri til endans.

Pól er nú lagdur til hvíldar millum øll tey, ið undan honum fóru. Ofta hevur hann staðið á trappuni og hugt út á fjørðin út móti Kallsøynni, latið eyguni fylgja fjallatromunum, lurtað eftir áarsuðinum og málageipi frá kátum børnum, sum hann var so góður við.

Eg siggi hann fyrri mær, ikki sum tann útmaktaða sjúklingin, men við glógvandi eygum, smíli á kinn. »Yvir og farin, vit siggjast, lukka!«

Hvíl í friði, góði Pól farbróður.

Tóra.

Málið í 1992 og sparið momsinn

Alt innan-
dura og
uttandura
málara-
arbeiði

HESSIAN
GLASFIPUR
TAPET V.M.

Skjótt úr hondum greitt

Tilboð verður givið

MÁLARAMEISTARI

P/F NIELS SØRENSEN
Gårdsøget 9 - 160 Argir
TLF. 12846 - FAR 88846